

Andraszek Edmund (1784-1837)

Przyrodnik w habitie

Urodził się 22 października 1784 roku w Bruntalu (Freudenthal) na Śląsku Opawskim (niektóre źródła podają jako miejsce jego urodzenia Frydek). Po ukończeniu szkoły pijarów w Lipniku koło Ołomuńca został na prośbę prowincjała ówczesnej prowincji galicyjskiej wraz z kilkoma innymi młodzieńcami, znającymi dobrze język niemiecki, przysłany do Polski. Tu we wrześniu 1799 roku przywdział habit, po czym odbył pierwszy rok nowicjatu w Opolu Lubelskim i drugi w Łukowie, ucząc się polskiego, francuskiego, greki i wielu innych dziedzin wiedzy.

Po odbyciu nowicjatu przez dwa lata był nauczycielem pierwszej i drugiej klasy kolegium pijarów w Łukowie, zaś w roku 1804 przeniesiono go do Opolu Lubelskiego, gdzie mianowano go profesorem nowicjatu. Święcenia kapłańskie przyjął w październiku 1808 roku. Od roku 1810 jako profesor i prefekt pracował ponownie w Łukowie, w roku 1811 – w Radomiu, w roku 1812 – w konwiktie pijarów w Warszawie, gdzie wykładał literaturę łacińską i polską, a od roku 1813 – jako magister nowicjatu ponownie w Opolu Lubelskim, gdzie uczył języków klasycznych i historii naturalnej, a prócz tego dzięki zbiorom A. Lubomirskiego urządził szkolny gabinet przyrodniczy. W roku 1818 został drugim konsultorem i sekretarzem prowincji, zaś rok później przeniesiono go do konwiktów pijarów w Warszawie, gdzie przez cztery lata wykładał literaturę łacińską i grecką oraz naukę religii i obyczajów. W roku 1822 został pierwszym konsultorem prowincji i prefektem Szkoły Wojewódzkiej Pijarów w Warszawie, w której uczył greki w najwyższej klasie. Od roku 1823 był członkiem Towarzystwa Warszawskiego Przyjaciół Nauk. W roku 1825 został pierwszym asystentem i sekretarzem konsystorza, nie rezygnując jednak z pracy w szkolnictwie. U schyłku życia ponownie zaczął pracować jako magister nowicjatu.

Pozostawił po sobie skromny dorobek piśmienniczy wyłącznie z humanistyki (okolicznościowe ody łacińskie, drobne pisma publikowane na łamach Pamiętników Towarzystwa Warszawskiego Przyjaciół Nauk, kazania, wydana w roku 1839 gramatyka języka łacińskiego), był jednak znakomitym przyrodnikiem, świetnym znawcą fauny i flory. Ze zbiorów własnych i zbiorów swoich uczniów urządził przy szkołach pijarskich gabinety przyrodnicze, zakładał również i porządkował biblioteki. Pod jego kierunkiem stawiali pierwsze kroki dwaj wybitni przyrodnicy polscy – Antoni Waga i Jakub Ignacy Waga. Zmarł 24 czerwca 1837 w Warszawie, tu został pochowany w Kościele Księżych Pijarów.

Źródła:

- 1972. Słownik biograficzny pracowników książki polskiej. Warszawa-Lódź. S. 12.
- Kowalska K. 1987. *St. Biol. Pol.* S. 48-49.
- Kowalska K. 1974. W: *Rodzina Wagów w kulturze polskiej.* Warszawa. S. 82.
- Mowszowicz J. 1974. *Ibid.* S. 63.
- Prestowski J. 1839. W: E. Andraszek. *Gramatyka języka łacińskiego.* Warszawa. S. IV-XV.
- Sobieszczański F. M. 1859. *Encyklopedia Powszechna Orgelbranda I.* S. 770.
- Snoch B. 1997. *Górnośląski Leksykon Biograficzny. Muzeum Śląskie.* Katowice. S. 12.